



Uudenmaan liitto
Aleksanterinkatu 48 A
00100 Helsinki

Lausunto Uudenmaan 2. maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (luonnos 2.2.2009)

Kiitämme Uudenmaan liittoa mahdollisuudesta lausua osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Yleistä

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnos kertoo kaavan aloitusvaiheen kannalta olennaiset asiat, mutta monesti liian lyhyesti. Varsinkin luvussa 2. (Kaavan sisältö) käsiteltäviä asioita voisi selostaa seikkaperäisemmin, mikä helpottaisi kaavaprosessin tarkastelua ja arviointia.

Virkistysalueet, viheryhteystarpeet ja luontokohteet

Virkistysalueiden, viheryhteystarpeiden ja luontokohteiden tarpeiden selvittäminen ja näiden käsittely kaavassa on ensiarvoisen tärkeää, kun väestö ja sen myötä rakentaminen Uudellamaalla kasvavat. Viheryhteyksien ja taajamarakenteen sisälle jäävien seudullisesti arvokkaiden luontokohteiden huomiontarve korostuu, kun kaavalla tavoitellaan yhdyskuntarakenteen eheytymistä.

Virkistysalueet, viheryhteydet ja luontokohteet toimivat osana Uudenmaan ekologista verkostoa. Tähän verkostoon kuuluvat olennaisesti myös 1. vaihemaakuntakaavassa käsitellyt MLY-alueet, sekä suojelun alueiden ulkopuoliset, luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet. Näistä tulisi kaavassa muodostaa toimiva ekologinen verkosto, jota pitkin lajit pääsevät liikkumaan. Edellä mainitut alueet tulisikin tästä syystä käsitellä samassa kaavassa.

Kaavatyön yhteydessä tulisi käydä läpi myös niiden alueiden tilanne, jotka oli osoitettu suojelun aluevarauksina läntisen Uudenmaan maakuntakaavassa tai aikaisemmissa seutukaavoissa. Mikäli alueiden arvot ovat säilyneet tai lisääntyneet, ne tulisi pääsääntöisesti osoittaa suojelun aluevarauksina tulevassa kaavassa. Vastaavia arvoalueita on tiedossa myös kaavavarausten ulkopuolelta. Tähän läpikäyntityöhön on varattava riittävät resurssit.

Esitämme lisäksi, että Uudenmaan liitto ottaa tällä kaavakierroksella käyttöön luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän alueen (luo) ominaispiirremerkinnän.

Energiavarojen kartoitus ja energiaverkkojen ajantasaistaminen

Energiaverkkojen ajantasaistamisen osalta tulisi välttää uusia rakennelmia, joihin linnut voivat törmätä (voimajohdot tms.) ja suosia maakaapelointia sen ollessa mahdollista. Linnuille tärkeille alueille ei tällaisia rakennelmia tule kaavassa osoittaa lainkaan.

Tuulivoimalle soveltuvia alueita ei tule osoittaa tärkeiden lintualueiden läheisyyteen. Ennen alueiden osoittamista tuulivoiman tuotantoon, tulee varmistaa riittävin selvityksin, etteivät nämä alueet sijoitu arvokkaille lintualueille, niiden läheisyyteen tai tärkeille lintujen muuttolinjoille. Samoin ennen alueen osoittamista turvetuotantoon sopivaksi, tulee sen linnusto selvittää.

Kaavaa varten tehtävät selvitykset

Kaavoittajan tulee selvittää maakuntakaava-alueelta linnuille tärkeimpien alueiden sijainti. Erityisesti on selvitettävä maakunnallisesti arvokkaat lintualueet ja turvattava niiden säilyminen kansainvälisesti ja valtakunnallisesti arvokkaiden lintualueiden lisäksi (IBA- ja FINIBA-alueet). Tällaisia maakunnallisesti arvokkaita alueita ovat tärkeiden pesimäalueiden lisäksi esimerkiksi tärkeät lintujen muutonaikaiset kerääntymisalueet.

Suurikokoiset lintulajit ovat perinteisesti luonnonsuojelullisesti (ja riistataloudellisesti) tärkeimpiä lajeja. Esimerkiksi EU:n Lintudirektiivin liitteessä 1 (erityisesti suojeltavat lajit) korostuu suurikokoisten lajien merkitys. Vaihemaaokuntakaavaprosessissa on perusteltua osoittaa suurikokoisten lintujen kerääntymäalueet maakuntakaava-alueella. Kyseiset alueet ovat lähinnä kosteikkoja ja peltoalueita, joille suurikokoiset lintulajit pysähtyvät ruokailemaan keväisin valmistautuessaan pesintään ja muuttomatkan viimeisiin ponnistuksiin ja syksyisin valmistautuessaan muuttoon. Kohteet ovat varsin pysyviä vuodesta toiseen ja lintujen hyvinvoinnin kannalta ensiarvoisen tärkeitä. Riittävä ruokailu- ja lepäilyalueiden verkosto lintujen pesimä- ja talvehtimisalueiden välillä on korvaamattoman tärkeä. Lintujen kannalta onkin tärkeää, että näiden alueiden maankäyttö jatkuisi suurin piirtein nykyisellään. Tämän varmistamiseen maakuntakaava on mitä parhain apuväline. Linnustollinen erityisarvo sopisi myös huomioitavaksi yhtenä arvottamisperusteena arvioitaessa seudullisesti ja maakunnallisesti tärkeitä maatalousalueita sekä peltovaltaisia kulttuuri ja maisema-alueita.

Suurikokoisten lintulajien kerääntymisalueilla on myös muuta merkitystä, joka on hyvä huomioida maankäytössä. Tällaisilla lajeilla on esimerkiksi suurempi riski törmätä sähköjohtimiin, mikä voi paitsi vahingoittaa/tappaa linnun myös, mikäli lintu onnistuu aiheuttamaan oikosulun, johtaa yleensä lyhytaikaisiin sähkönjakelukatkoksiin (ja tätä kautta kustannuksiin). Tämän vuoksi kerääntymäalueet ovat tärkeää perustietoa mm. sähkön jakelun suunnittelussa. Suurikokoisten lintujen riski törmätä myös esimerkiksi tuulivoimaloihin on keskimääräistä suurempi, minkä vuoksi ne tulee huomioida tuulivoiman sijoittumisessa. Vastaavasti suurikokoisten lintujen kerääntymät voivat olla myös lentoturvallisuusriski, minkä johdosta niillä voi olla myös vaikutuksia maankäyttöön.

Katsomme, että maakuntakaavan yhteydessä on syytä tehdä myös tarkastelu, jossa tarkastellaan maakunnallisesti arvokkaiden kosteikkoalueiden sijoittumista Uudenmaan alueella julkaisussa ”Kosteikkojen linnuston suojeluarvo” (Asanti, T., Gustafsson, E., Hongell, H., Hottola, P., Mikkola-Roos, M., Osara, M., Ylimaunu, J. ja Yrjölä, R. 2003: Kosteikkojen linnuston suojeluarvo. Suomen ympäristö 596. Suomen Ympäristökeskus, Helsinki.) todettujen maakunnallisesti

arvokkaiden lintualueiden kriteerien mukaisesti.

Edellä esittämäämme viitaten ehdotamme, että maakuntakaava-alueelta kerätään tausta-aineistoksi suurikokoisten lintulajien tärkeimmät kerääntymispaikat maakuntakaava-alueella. Alueen lintuharrastusyhdistyksillä on harrastaja-aineistona kerättyä varsin hyvin tietoja paitsi pitkällä aikavälillä myös viime vuosilta.

Toivomme, että Uudenmaan liitto ottaa edellä esittämämme huomioon Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan suunnittelussa.

Helsingissä 23.2.2009

Markus Piha
Puheenjohtaja
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry

Teemu Lehtiniemi
suojelu- ja tutkimuspäällikkö
BirdLife Suomi ry